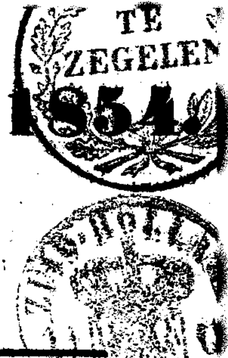
N°. 359.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

VRIJDAG 21 JULIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet. Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

De landrente.

IV.

In Madras was, reeds in oude tijden, het ryotwar-system bijna alleen gebruikelijk. In 1802 werd, onder den invloed der Europesche begrippen omtrent landbezit, en zonder eenig onderzoek naar hetgeen regtens bestond, het zemindary-stelsel ingevoerd, en het bezit van den grond, bij wettelijke verordening, toegekend aan de zemindars, die in Madras niets anders waren dan tusschenpersonen, pachters van de landrente. Het onregt, daar gepleegd, was dus nog grooter, dan toen Lord CORNWALLIS het landbezit, tegen eene vaste eeuwigdurende rente, in Bengalen aan de zemindars gaf. De zemindarijen toch waren wel in Bengalen erfelijk; maar zelfs een zeer oppervlakkig onderzoek zou ook daar hebben doen blijken, dat zij eigenlijk niets anders waren, als betrekkingen, afhankelijk van den wil van het Gouvernement, en nimmer beschouwd zijn als werkelijke bezittingen; op zemindarijen toch is nimmer het Hindoosche erfregt, gelijke verdeeling tusschen de mannelijke erfgenamen, van toepassing geweest (7196).

In Bengalen werd de vaste landrente zeer laag gesteld, en daardoor is men daar langzamerhand de bezwaren, vooral ontstaan door den onwil der van hun bezit beroofde ryots, te boven gekomen.

Niet zoo in Madras; daar werd de vaste landrente tot een betrekkelijk hoog bedrag vastgesteld, en moest door de zemindars betaald worden, ook van gronden, die onbebouwd bleven. Geen wonder dan ook, dat zeer velen dadelijk in gebreke bleven; het land verviel dan aan het Gouvernement, en werd verkocht en telkens weêr verkocht; maar eindelijk kwamen er op de veilingen geene koopers meer, nadat het gedurig van de eene hand in de andere was overgegaan. Het Gouvernement begreep, dat elke poging om dit stelsel te behouden, vruchteloos was, en keerde terug tot het ryotwar-system. Men was verpligt den vroeger vastgestelden aanslag der landrente zeer te verminderen, daar de grond geheel uitgeput was; om echter misbruik van deze tijdelijke gunst voor te komen, was men genoodzaakt daaromtrent eenige vaste regels, ongeveer 25 in getal, te stellen; dit had natuurlijk invloed op het bezit van het land zelf, dat daardoor ingewikkeld en onzeker werd, terwijl de opbrengst der landrente nog altijd veel lager bleef dan vroeger.

Toen kwam men op het ongelukkig denkbeeld om, in bepaalde gevallen, het product van den grond te belasten; als men kapitaal aanwendde om de cultuur te verbeteren, en om meerdere en duurdere producten te teelen, werd niet de vroegere vaste, maar eene verhoogde rente gevorderd, geëvenredigd aan de meerdere waarde der producten.

Ook het graven van putten werd belast. Als men de cultuur daar wil verbeteren, dan is het gewone middel om waterputten te graven, die men in het drooge saisoen tot het bevochtigen van den grond gebruikt; men verkrijgt dan meerdere en betere producten. Als men een boomgaard wil planten, of hetgeen zij noemen tuinproducten teelen, zoo als yams, pompoenen, turmeric, tabak enz., dan kunnen putten niet gemist worden; wil men kokosboomen of aveca plantagies aanleggen, dan is kapitaal voor den aanleg eene behoefte: in beide gevallen wordt dan eene verhoogde belasting gevorderd.

Ook omtrent het niet langer in gebruik houden van gronden, zijn gedurig nieuwe voorschriften gegeven; als het een landbouwer goed gaat, en hij heeft gedurende verscheidene jaren, telken jare nieuwe gronden in gebruik genomen, dan mag hij, als misgewas, sterfte van vee of andere oorzaken hem niet meer toelaten die gronden te bebouwen, — dan mag hij ze niet in eens verlaten; elk jaar mag hij dan niet meer gronden opgeven, dan hij een enkel vorig jaar in gebruik heeft genomen; hij moet dan rente betalen ook van die gronden, welke hij niet meer kan bebouwen, en wordt natuurlijk spoedig geheel arm.

Dit zijn hoofdpunten; maar bijna voor elk geval zijn voorschriften gegeven, waarvan er nu nog ruim 70 van kracht zijn. Het oorspronkelijke is in het Mahrattasch; er is daarvan eene Engelsche vertaling in manuscript voor den ontvanger en zijne assistenten en voor het gebruik der ondergeschikte inlandsche ambtenaren: vertalingen in de verschillende landtalen; *doch het publiek kan geene inzage krijgen van die voorschriften.* Maar ook dat zou niet baten; want die voorschriften worden soms het volgende jaar veranderd, zonder dat de belanghebbenden het weten. Deze bemerken het eerst, wanneer zij kennis bekomen van hunnen aanslag. Daar echter telken jare de aanslag van elken landbouwer voor elk stuk grond afzonderlijk moet geregeld worden, zoo is het gewoonlijk eerst in Maart, vele maanden na den afloop van den oogst, dat hij te weten komt, hoeveel hij aan landrente moet betalen.

In twee gevallen is echter de oorspronkelijke onveranderlijke rente behouden, namelijk op drooge gronden, waar men zich vergenoegt met het teelen van stapel-producten voor dagelijksche consumtie, en op bevloeide landen (sawahs), mits er alleen rijst geteeld worde.

Deze beide uitzonderingen, die men oppervlakkig zeer voordeelig voor de landbouwers zou achten, hebben den toestand nog veel verergerd. De oorzaak is zeer eenvoudig.

De verhooging der rente, bij het teelen van alle andere producten, de onzekerheid van het landbezit, en de onbekendheid met de bijna elk jaar veranderlijke voorschriften, en met het bedrag der landrenten zijn oorzaak geweest, dat bijna alle andere cultuur verlaten is. Alle krachten van arbeid en van kapitaal zijn alleen en uitsluitend gebezigd tot het verbeteren van die drooge gronden en rijstvelden. Het natuurlijk gevolg hiervan is, dat, hoewel er weinig gronden meer bebouwd worden dan vóór 50 jaren, en hoewel de bevolking zeer is toegenomen, de massa van die producten zoo bovenmate is vermeerderd, dat zij, daar goede wegen voor den vervoer naar de zeekusten bijna geheel ontbreken, tot veel lager prijs moeten verkocht worden. Men koopt thans koorn en rijst voor de helft van den prijs, dien men er 50 jaren geleden voor moest besteden. Het onvermijdelijk gevolg, en dat is juist het hoogst verderfelijke van dezen toestand, is, dat de landbouwer (ryot) nu eene dubbele hoeveelheid koorn of rijst moet verkoopen, om de vaste landrente te kunnen betalen, en na aftrek van alle kosten, naauwelijks genoeg overhoudt, om in zijne eigene behoefte te voorzien. De arbeid en het kapitaal, die hij tot verbetering van zijne velden besteed heeft, zijn voor hem verloren, en de inkomsten van het Gouvernement zijn niet vermeerderd. De ryot kent geen verpligten arbeid; schijnbaar mag hij op zijne velden teelen al wat hij wil, maar de wijze van heffing der landrente belet hem iets anders te teelen, als koorn, rijst en productie voor dagelijksche consumtie, en al verdubbelt hij door vlijt en geld de opbrengst zijner velden, zijn toestand verbetert er niet door: hij is en blijft dezelfde.

Zietdaar, zoo wij meenen, kortelijk en zonder overdrijving bijeen getrokken, wat de verschillende getuigen, aangaande de landrente in Madras, verklaard hebben, en dat, verspreid, te vinden is in de drie laatste rapporten der commissie van enquête, voornamelijk echter in het vierde.

Is het wonder, dat millioenen akkers in Madras onbebouwd liggen? Is het wonder, dat een ryot, die 50 akkers land heeft, er maar 10 bebouwt, omdat hij de landrente der overige niet betalen kan? Is het wonder, dat eene schijnbaar gunstige beschikking van het Hof van Directeuren, nu onlangs in 1852 genomen, waarbij bepaald wordt, dat van akkers, waarop nieuwe waterputten gegraven worden, geen verhoogde, maar alleen de vaste rente zal betaald worden; — is het wonder, dat die beschikking alleen ten gevolge gehad heeft, dat op meer dan 3000 akkers, naast de oude, die nu verlaten zijn, nieuwe waterputten zijn gegraven, om vrij te wezen van de verhoogde landrente? Is het wonder, dat zulk eene verspilling van arbeid en geld, de ontevredenheid nog meer heeft doen toenemen, in plaats van de bevolking gunstiger jegens het Gouvernement te stemmen?

Maar het zou onbillijk zijn dien ongelukkigen toestand aan het ryotwarsijstem te willen toeschrijven; alleen de dwaze wijze van heffing der landrente en de daaruit onstane misbruiken zijn er oorzaak van.

Wil men een bewijs? Een ander gedeelte van Britsch-Indie, Bombay, levert het op de meest overtuigende wijze. Daar was 50 jaren geleden het village-sijstem bijna algemeen in gebruik; maar de toenmalige autoriteiten beschouwden het als meer wenschelijk, dat ieder landbouwer zijne rente dadelijk aan het Gouvernement betaalde, dan door middel van een tusschenpersoon, hetzij dan het hoofd van het dorpsbestuur of wel een zemindar.

Het zuivere ryotwarsijstem werd dus overal ingevoerd, zonder merkbaren tegenstand. Hoe het mogelijk geweest is, dat zulk eene groote verandering, de vestiging namelijk, zoo als men meende, van individueel in plaats van gemeenschappelijk landbezit, tot stand gebragt werd zonder de hevigste twisten uit te lokken over de verdeeling van het gemeenschappelijk goed, is onverklaarbaar gebleven, tot men eindelijk een helderden inzigt in den aard der landrente en de beginselen, waarop zij gegrond is heeft verkregen. Het schijnt thans uitgemaakt, dat er volgens de Hindoo-wet altijd, ook onder het village-sijstem, individueel landbezit bestaat, en het gemeenschappelijk bezit van den grond onbekend is. De schijnbaar zoo groote verandering bestond dus, wat de landrente betreft, alleen daarin, dat de ryot de door hem verschuldigde belasting aan den ontvanger en niet meer aan het hoofd van het dorpsbestuur moest betalen.

Van dien tijd af is de landrente steeds tot hetzelfde bedrag aldaar geheven, overschillig welke producten er op den grond geteeld werden; maar de ryot had geene zekerheid, dat die rente onveranderlijk zoude blijven. Hij wist zeer goed, dat de Souverein het regt had, om die rente te verhoogen, en daarenboven had er nimmer eene opmeting en classificatie der velden plaats gevonden; de druk der landrente was dus zeer onevenredig.

Deze bezwaren, welke snelle ontwikkeling verhinderden, zijn in de laatste jaren weggenomen, door eene opmeting, classificatie en nieuwen aanslag van elk veld; zoo wel de in cultuur zijnde als de woeste gronden zijn opgemeten en de grenzen van elk dorp juist bepaald. De aanslag was zeer gematigd en het bruto bedrag der landrente minder dan vroeger; maar er wordt nu, om welke reden ook, geene vermindering of kwijtschelding meer toegestaan, en de netto opbrengst is dus grooter. De rente werd voor 30 jaren onveranderlijk vastgesteld, voor alle, ook voor de woeste gronden. Hij, die woeste gronden verlangt te hebben, geeft daarvan kennis en ze worden op zijn naam ingeschreven; hij, die gronden wil verkoopen geeft daarvan schriftelijk kennis, met opgave van den naam des koopers, die van zijne zijde een schriftelijk bewijs moet inzenden, dat hij die gronden, met de daarop staande landrente wil overnemen; geheel kosteloos worden zij dan op zijn naam overgeschreven.

Wat was het gevolg van deze maatregelen, zal men vragen? De lagere landrente, het vaste vertrouwen dat zij binnen 30 jaren niet zou verhoogd worden, de meerdere zekerheid en de gemakkelijke wijze van beschikking over het landbezit, waren oorzaak dat zeer weinige ryots weigerden hunne gronden op de nieuwe voorwaarden aan te houden, en dat men van alle zijden toestroomde tot verkrijging van woeste gronden met de daarop gevestigde landrente: (there was a great rush to take up uncultivated lands under this assessment 6725 en 6736). De bevolking was zonder uitzondering zeer ingenomen met de nieuwe regeling; haar toestand is er op eene wonderbare wijze door verbeterd en de tevredenheid met het bestuur versterkt.

Is er, vragen wij, nog twijfel mogelijk? Het ryotwar-system bestaat in Madras en in Bombay; in het eerste gewest algemeen misnoegen en bijna geen vooruitgang in het andere algemeene tevredenheid en snelle ontwikkeling. Wij herhalen: het is niet van de wijze van landbezit, maar van de wijze van heffing der landrente, dat de welvaart der mindere klasse, en dus de algemeene welvaart afhangt.

DE MINISTER VAN KOLONIEN TEGENOVER HET BEKLAG VAN DEN HEER VAN VLIET.

I.

Ter voldoening aan het besluit der Kamer, betreffende het beklag van den heer VAN VLIET, genomen in de zitting van 23 Mei jl., heeft de Min. van Koloniën aan den president der Kamer eene missive gerigt, tot «nadere inlichting» der Vertegenwoordiging. Bij die missive is gevoegd een afschrift der «inlichtingen» door den Min. aan de ontbondene Kamer ingeleverd, en wordt bloot naar den inhoud van dat stuk verwezen.

Deze vernieuwde aanbieding van een stuk in Maart 1853 ingediend, met bloote verwijzing er naar, is ten deze vrij opmerkelijk. Er ligt in opgesloten, dat het voor den Min. is, als ware er sedert het verstrekken van zijne «inlichtingen», onder dagteekening van 5 Maart 1853, niets ten deze voorgevallen; als ware er den 22 Maart 1853 geen beredeneerd adres ingediend door den heer VAN VLIET tot «tegenspraak» dezer «inlichtingen»; als ware er in Februarij 1854 geen met redenen omkleed vernieuwd beklag gedaan; als ware er bij dat beklag niet overgelegd een afdruk der nota van October 1850, met wederleggende kantteekeningen van den heer van Vliet; als ware er op genoemd beklag geen Verslag uitgebragt door de Commissie voor de verzoekschriften, bij hetwelk door de minderheid — onder aanvoering van redenen — het benoemen eener bijzondere Commissie van onderzoek werd aanbevolen. Over dat alles is de Min. stilzwijgend heengestapt. Tegenspraak van den adressant, hoe zorgvuldig ook met redenen omkleed; vernieuwd beklag, hoezeer ook door beroep op een aantal verordeningen gestaafd; kantteekeningen op de nota van October 1850, hoe scherpzinnig ook bijgebragt; beweegredenen van de minderheid der Commissie voor de verzoekschriften, hoe gemoedelijk ook gesteld: het is voor den Minister van Koloniën alles *comme non-avenue.* Trouwens, zulks is eene «eigenaardigheid», bij het Departement van Koloniën, vooral betreffende het gebeurde met den heer VAN VLIET, gelijk straks zal aangetoond worden.

De Kamer heeft, op voorstel van den President, het «onderzoek» der ministeriële inlichtingen opgedragen aan eene Commissie van vijf leden uit haar midden, bestaande uit de heeren: Ter Bruggen Hugenholtz, Storm van 's Gravesande, Godefroi, Elout en Strens.

In afwachting van het verslag dezer commissie, gaan wij er toe over de belofte te vervullen, gedaan aan het slot van het artikel, omtrent deze aangelegenheid, in ons nommer van 22 Maart jl., en zullen wij mitsdien den uitslag van onze bevinding der stukken mededeelen.

Reeds bij eene eerste lezing derzelve is het ons voorgekomen, alsof in alle de stukken, afkomstig van de Regering, wordt vermeden de hoofdzaken in quaestie aan te roeren; ja, dat er bepaald bij getracht wordt de aandacht van de hoofdzaken af te leiden. Te vergeefs vraagt men: Welk vergrijp den adressant wordt ten laste gelegd? Tegen welke verordening hij beticht wordt zich gedragen te hebben? In één woord: de indruk eener eerste lezing der Gouvernements-stukken is: dat het eene Gouvernementsstuk bloot is eene omwerking van het andere, en het allereerste niets dan eene zamenkoppeling van woorden, ontbloot van bewijsvoering voor de waarheid van hetgeen zij bestemd zijn te verstaan te geven.

Eene tweede lezing der voorhanden gedrukte stukken, gepaard aan te rade gaan met de talrijke Verordeningen, waarop de adressant zich beroept (opgesomd op bl. II van zijn vernieuwd beklag), heeft niet alleen dezen indruk versterkt; maar ook het vermoeden gevestigd, dat door den heer VAN VLIET met grond wordt beklag gedaan.

Wat is het geval? Adressant was procureur bij den Raad van Justitie te Sourabaya, en is uit dat ambt ontzet geworden. Ontzetting van ambt is gewis eene der zwaarste straffen, die op te leggen zijn; want zij ontneemt het middel van bestaan, en zij werpt tevens een blaam op het gedrag. Ambts-ontzetting, eene der zwaarste straffen zijnde, behoeft het geen betoog, dat zij niet behoort plaats te grijpen, dan om groot pligtverzuim, en na dat gelegenheid is gegeven tot verantwoording. Welnu, blijkt het dat er ten deze groot pligtverzuim heeft plaats gehad? Volstrekt niet; en het is zeker, dat er niet vóóraf gelegenheid is gegeven tot verantwoording. Wèl is er sprake van eene opgelegde «schorsing», gedurende den tijd van eene maand, en van eene «beschouwing», incidenteel voorgedragen door den Raad van Justitie te Sourabaija bij een «berigt en consideratie» van die regtbank ter zake van een beroep op het Indisch Hoog-Geregtshof door den adressant; maar in de 4e kantteekening op de ministeriële nota van October 1850 wordt grondig betoogd, dat de adressant èn met het een èn met het ander is bezwaard; terwijl de oud-president in den Raad van Justitie te Sourabaija, de heer Mr. FONTEIN, — een man, wiens getuigenis door den heer J. C. BAUD is gevraagd en in het archief van het departement van kolonien is gedeponeerd, geworden, een man, op wiens getuigenis de tegenwoordige minister van kolonien zich, in 1850, bij zijne ambtgenooten in den Raad van Ministers heeft beroepen, — de zeer opmerkelijke verklaring aflegt in ons nommer van 29 Junij, woordelijk medegedeeld. (*) Omtrent de ontzetting uit het procureurs-ambt wordt dus zeer waarschijnlijk te regt beklag gedaan, en is het beklag gewis bij de kamer ontvankelijk, dewijl de procureurs op Java, evenmin als die hier te lande, niet zijn ambtenaren van het uitvoerende gezag en ook omdat bij art. 41 van het in werking zijnde Regl. op het beleid der Reg. in N.I. «alle tusschenkomst der regering in zaken van Justitie is verboden.» Mogten de procureurs op Java naar welbehagen worden ontzet: er zou niet de minste waarborg zijn voor rigtige regts-voorspraak — eene der eerste voorwaarden tot rigtige regts-bedeeling — bij de menigvuldige processen, waarbij hetzij aanzienlijke ambtenaren, hetzij de Staat belanghebbenden zijn.

Zien wij thans welke «inlichting» de minister verstrekt ter zake van dit punt van beklag. — Wijst hij aan, stelt hij bekend hetgeen de heer Mr. FONTEIN betuigt in de voorhanden stukken niet gevonden te hebben: d. i. daadzaken en feiten ten laste van den adressant? — Neen. — Levert hij het bewijs, dat den adressant gelegenheid is gegeven zich vooraf te verantwoorden? — Evenmin! — Wat doet de Minister dan?

Hij voert aan, dat het besluit tot ontzetting is genomen op de «voorstellen» van den Raad van Justitie: voorstellen, die het Hoog-Geregtshof en den Raad van Indië ondersteunden. Op dien grond schijnt hij de ontzetting zoowel te regt als «regelmatig» geschied te achten. Evenwel ontneemt de minister zelf, een paar regelen verder, alle waardij aan de «voorstellen» van genoemden Raad, door het argument: dat het Hoog-Geregtshof van zijne (deszelfs) onzijdigheid en onpartijdigheid had doen blijken *door de afwijzing van vroegere voorstellen van den Raad van Justitie te Sourabaya* om tot ontslag voor te dragen»; in welk argument ligt opgesloten, dat genoemde Raad geacht moet worden «vroeger» niet onzijdig en onpartijdig geweest te zijn; iets, hetwelk te meer overweging verdient bij het waarderen van een voorstel, dat *niet* door het Hof werd «afgewezen»; dewijl de adressant, juist ter zake van dat voorstel, *niet* is gehoord geworden en het Hof aan het gouvernement heeft geschreven (zie den brief van den heer Fontein, gedagteekend 25 Maart 1851 geinsereerd in het 1e beklag) «dat er geen bewijzen van pligtverzuim of van oneerlijkheid tegen den adressant *waren aangevoerd.*» Hierbij komt nog, dat het niet is betwist, dat er «ten name» van den Raad van Justitie te Sourabaya, is voorgesteld, om tot ontslag voor te dragen; wèl dat er pligtverzuim zou gepleegd zijn, medebrengende ontzetting uit het procureur-ambt, en dat de raad in behoorlijke getale bijeen was toen het stuk werd opgemaakt bij hetwelk op des adressants ontzetting werd aangedrongen; — wèl dat er vóóraf gelegenheid zou gegeven zijn tot verantwoording, hetzij door den meergen. Raad, hetzij door het Hoog-Geregtshof, hetzij door den Gouv.-Gen. De «inlichtingen», noch de bijlagen er toe, te weten: de ministeriële besluiten van 11 Januarij en 17 Maart 1846, spreken een en ander niet tegen. (†)

Ons bestek gedoogt niet in meer bijzonderheden te treden ten betooge van het volstrekt onvoldoende van dit gedeelte der ministeriële inlichtingen. Lezenswaardig is hetgeen daaromtrent werd aangevoerd door den heer VAN VLIET in zijn meergenoemd adres tot «tegenspraak.» Onder verwijzing daarnaar zullen wij hier alleen nog doen opmerken 1° dat de minister een geheel verkeerd gebruik maakt van het bekend *axioma*: die stelt moet bewijzen. De minister zegt woordelijk: «Ik heb in al hetgeen door den adressant ten »aanzien van dat punt is aangevoerd, niet kunnen vinden »het bewijs, dat het te dezer zake door den waarn. Gouv. »Gen., in overeenstemming met den Raad van Indie, ge»nomen besluit onregtmatig of onregtvaardig was.» Hoe zou het den adressant mogelijk zijn te bewijzen, dat het «te dezer zake door den waarn. Gouv. Gen. genomen besluit was onregtmatig of [lees: en] onregtvaardig?» Immers laat het negatieve zich niet bewijzen! Het bewijs voor het regtmatige en het regtvaardige van het bedoelde besluit moest voorhanden zijn in de gouvernements-stukken. Is het daar niet in, dan moet het geacht worden niet aanwezig te zijn; 2°. dat ten deze is ingeroepen het getuigenis van een uit de dienst getreden magistraatspersoon, den heer Mr. FONTEIN, vervat in eene vertrouwelijke briefwisseling, in stede van onderzoek te doen bij het Indisch bestuur, en den klagten inbrengende naar eisch te hooren; als ook, dat het bedoelde getuigenis van den heer FONTEIN, later geheel te niet gedaan zijnde op eene wijze, die, zoo wel den heer FONTEIN als den heer VAN VLIET, tot eere strekt, de Minister daarop volstrekt geen acht slaat.

In een volgend Nommer geven wij onze beschouwing over het 2e punt van beklag, te weten: *Het gebeurde in de Preanger Regentschappen.*

(*) De brief van den heer mr. Fontein, bij welken deze verklaring wordt afgelegd, eindigt met de volgende beteekenisvolle woorden: *Ofschoon dit mijn schrijven door velen afgekeurd, en op verschillende wijzen beoordeeld zal worden, heb ik met ter zijde stelling dier beoordeelingen evenwel vermeend, u die zedelijke genoegdoening te moeten geven, ten einde daardoor, wat vroeger kwetsend voor u door mij geschreven is, door overtuiging geleid, zooveel mogelijk te ontzenuwen.»*

(†) Deze besluiten zijn afgedrukt en toegelicht in de «nota» behoorende bij het adres tot «tegenspraak» door den heer van Vliet aan de Kamer gerigt in de laatste dagen van Maart 1853.

De Nederlander neemt uit ons beweren, dat de kracht der *anti-revolutionnaire* rigting enkel in *de Veluwe* zou bestaan, aanleiding tot de vraag:

»Waartoe, zoo men niet door de opgewondenheid »van het oogenblik bedwelmd ware, zoodanige »kerij?»

Snorkerij?

Zou *de Nederlander* dan in ernst kunnen gelooven dat het *Handelsblad* van de uitkomst der verkiezingen in Junij 1854 zou zeggen, wat door haar in 18 gezegd werd, en *nu* in *de Nederlander* herhaald word

»De anti-revolutionnaire partij heeft in twee distric »de overwinning behaald; in andere heeft zij de k »voor het een of ander lid doen keeren. In meest »districten heeft zij hare kracht betoond.»

Wij trekken niets terug van hetgeen wij bew hebben; want het is de waarheid.

De anti-revolutionnaire partij heeft alleen dáár kracht, waar de meerderheid der kiezers tot de o doxe-gereformeerden behooren, en dat is alleen in kiesdistrict *Arnhem.*

Zoo eenig anti-revolutionnair Kamerlid, uit ee voor het hoofd der partij, zijne plaats zou willen men, men zal zich wel wachten, daartoe het kies trict *Gorinchem* of *Amersfoort* de eer der verkiezing te vertrouwen; 't zal het district zijn, dat de he van Lijnden en Mackay verkoos.

In de overige kiesdistricten, zelfs in het door *de derlander* bij herhaling geroemde district *Gouda* de kans niet gelukken, zoo men daarvan de proef

De laatste verkiezingen hebben voor de kenn kracht van de anti-revolutionnaire partij merkwa uitkomsten opgeleverd. Waarlijk, de ijver voor de van anti-revolutionnaire Kamerleden is uitgeput in 1853; velen onder de kerkelijk-regtzinnigen he sedert dien tijd geleerd, dat zij slechts als he hebben gestrekt tot bereiking van politieke bedoel

Het was nu niet meer noodig aan het hoofdkw bevelen te vragen, voor wie men stemmen zou; men zelf of onthield zich van de keuze.

En wat het kiesdistrict *Gouda* betreft, zoo de Hoffman geene persoonlijke relatiën in het aan terdam grenzende gedeelte van het district had be de stemmen van het aan Woerden grenzende dee hem de meerderheid niet hebben verschaft.

Is het dan niet eerder van *de Nederlander* snorkerij te noemen, wanneer nog telkens en tot lens toe, de kracht der anti-revolutionnaire partij uitgekraamd; terwijl de geschiedenis van de dagen de treffendste bewijzen opleverde, dat de revolutionnaire partij geene sympathie vindt b Bewind en bij de Natie?

Ook op haar is toepasselijk:

»De na korte sluimering weder opgewekte ge »Natie, is sterker dan alle welsprekendheid, s »zinnigheid, list, dreiging en omkooping.»

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Ook heden valt niets bijzonders omtrent de Oost quaestie te vermelden.

De luitenant-kolonel baron von Manteuffel is M te Weenen aangekomen, met depêches van de Pru regering.

Tot nog toe is geen enkel Oostenrijksch soldaat grenzen getrokken.

Uit Konstantinopel wordt van 10 Julij gemeld, vaart op den Donau hersteld is. De paketboot *Lloyd*, van Galatz te Konstantinopel aangekomen medegedeeld, dat Engelsche en Fransche troep Turksche schepen vervoerd, de beide oevers va lina-monding bezet hebben. De Russische flotille van beide zijden bedreigd, op de rivier rond. De ma de St. Arnaud is den 10den te Konstantinopel aang Selim-Pacha heeft, ofschoon in den slag van U gekwetst, het overschot van zijne troepen verza zich in de positie van Tchour-Oukzou gehandhaafd.

Kerim-Pacha heeft in het gebergte, bij Ardagh corps van 12,000 Russen verrast; hij heeft hun ze ken geschut en 400 gevangenen genomen. Zarif-Pa bij Kars aan het hoofd van een Turksch leger va veer 30,000 man staat, wacht versterkingen af, o aanvallende houding aan te nemen.

De *Moniteur* deelt mede, dat de bevelhebbers vloten in de Zwarte Zee order hebben bekom Russische havens in die zee en in de zee va blokkeren.

Veel belangrijker zijn de berigten uit Spanje dacht is bijna geheel op dat land gevestigd. Op het blik, waarop wij deze regelen schrijven, zijn de van den opstand welligt als overwinnaars Madrid gerukt. Toen generaal O'Donnell geene onmiddellijke dewerking van de bevolking van Madrid onder hij, zoo als wij vroeger reeds mededeelden, terug ken, omdat hij zeide geen bloed nutteloos te willen gieten. Deze terugtogt, die door de insurgenten ondernomen werd, omdat zij zeker waren, dat het leger en de bevolking in de provinciën zich aan zijde zou scharen, werd door het Gouvernement nederlaag uitgebazuind. De gebeurtenissen hebben schen aan de insurgenten gelijk gegeven. Behalve lona en San Sebastian, die zich, reeds den 13den opstand hebben verklaard, heeft de telegraaf voor deeld, dat de steden Tarragona, Girona, Serida (w Lezida), Pampeluna, Burgos, Vittoria, Valladolid,

Grenada, geheel Catalonie zich onder de kreet van «weg met de ministers, leve de constitutie!» aan de zijde van den opstand scharen. Te San-Sebastiaan is de burgerij gewapend met 25,000 geweren, die in het arsenaal waren gevonden. Duizend burgers en het garnizoen maakten zich gereed om uit te rukken en het leger van generaal O'Donnell te gaan versterken. Al deze maatregelen zijn in overleg met generaal O'Donnell genomen. Men meldt van 18 dezer uit San-Sebastiaan, dat de brigadier Burcaistogni, oud-aide-de-camp van generaal Expentus (volgens den telegraaf, waarschijnlijk Espartero) tot militair gouverneur van Guipuzcoa is benoemd. Van Barcelona heeft men berigten tot den 17den. Eenige ellendigen, die allerlei wanordelijkheden bedreven, zijn op de plaats de la Rambla gefusileerd. Een republikeinsch comité had zich te Mataro gevormd, maar de leden daarvan zijn gevangen genomen en naar Barcelona gevoerd. De kapitein-generaal heeft aangekondigd, dat hij zich met den generaal O'Donnel zou verstaan, om aan de Koningin voorstellen te doen. Overal heffen de troepen en de bevolking de kreet van: *leve de Constitutie!* aan. Te Cullera bij Valencia heeft een gevecht plaats gehad tusschen de koninklijke troepen en eene afdeeling insurgenten. De uitslag daarvan is niet bekend. Maar hoe die ook zijn moge, zeker is het, dat de opstand zal zegevieren, daar hij allerwege, onder het leger en onder de bevolking, ondersteuning vindt: Men kan dit zelfs opmaken uit de plotselinge verandering in den toon van de half-officiële Fransche bladen, die tot nog toe de meest ongunstige berigten van den opstand mededeelden en de insurgenten van de ongerijmdste plannen beschuldigden, en gisteren plotseling hevige artikelen tegen het Spaansche ministerie bevatten en den graaf de San Luis beschuldigden, het land te gronde te rigten.

Men heeft in Engeland berigten uit Australie ontvangen. De goudoogst gaat nog altijd rijkelijk voort. Men hield zich in die streken zeer bezig met de verdediging van de kusten tegen de Russische vloot in de Stille Zuidzee.

Men verwacht de sluiting van de zitting van de Sardinische Kamers, zoodra de Senaat het wetsontwerp, betrekkelijk de successie-regten, zal hebben aangenomen.

Keizer Napoleon en de Keizerin zijn gisteren van Parijs vertrokken naar de baden in de Pyreneën, en worden des avonds te Bordeaux verwacht. Men zegt te Parijs, dat Prins Albert dezen zomer het kamp te St. Omer zal bezoeken.

De *Magdalena* heeft berigten uit West-Indie tot 2 Julij aangebragt. Twee Russische kapers zouden langs de kusten verwoestingen aanrigten. Het oorlogsstoomschip *Devastation* is den 16 Junij uitgezeild, om jagt op hen te maken.

De berigten uit Peru loopen tot 12 Junij. De opstand duurt voort. Men verzekert, dat generaal Belzu, president van Bolivia, aan Castilla wapens, ammunitie en geld verschaft. De bevolking is hoogst ontevreden en de koophandel kwijnt geheel.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG, 20 JULIJ.

Is ingekomen een adres van P. Cléban, houdende grieven tegen het Indisch bestuur. — Verzonden naar de commissie voor de verzoekschriften.

Aan de orde van den dag zijn de algemeene beraadslagingen over Hoofdstuk I van het ontwerp tot vaststelling van het Reglement op het beleid der Regering in Neêrl. Indie.

De heer VAN BOSSE heeft eene opmerking te maken, die hoewel niet eigenaardig tot dit Hoofdstuk betrekkelijk, toch haar nut kan hebben, om nu reeds aan te wijzen. De bedenking strekt om ook de strafregterlijke verantwoordelijkheid van den Gouv.-Gen., bij art. 41 geregeld, insgelijks op den Commiss.-generaal toepasselijk te maken; bestrijdende hij daarbij de redenering en de gevolgtrekking der memorie van beantwoording op dit punt.

De heer VAN GOLTSTEIN komt terug op zijne bedenkingen op den vorm, bij de algemeene beraadslagingen gemaakt, namelijk: 1°. dat er eene beschrijving van het grondgebied moest plaats hebben, vóór men tot de beschrijving der inrigting over het grondgebied, overgaat; 2°. dat er eerst eene beschrijving van de regten en pligten der ingezetenen moest zijn, eer men de regelen van bestuur omschrijft.

De MINISTER VAN KOLONIEN zegt ten aanzien der opmerking van den heer van Bosse, dat die beter te pas zal komen bij het betrokken artikel. Aan de bedenkingen van den heer van Goltstein kan niet voldaan worden, zonder eene algeheele omwerking van het Reglement, waartoe de Min. niet besluiten kan.

De algemeene beraadslagingen over Hoofdstuk I worden gesloten. Artt. 1—3 worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Art. 4. — De heer VAN GOLTSTEIN heeft eene vraag te doen, n. l. is de instelling van een commissaris-generaal niet geschikt om de geheele kracht van dit Reglement te ontzenuwen? Zijne magt is buitengewoon, en hij kan dus nevens, en boven den Gouv.-Gen. magt uitoefenen; en wat beteekent dan de regeling van het gezag van den Gouv.-generaal?

De heer THORBECKE zegt, dat hij zich op denzelfden weg met den vorigen spreker bevindt. Dit gebeurt hem niet dikwijls. Het komt hem ook voor, dat die instelling van een commissaris-generaal, nevens of boven den Gouv.-gen., *bevoegt* om te *regelen*, nutteloos en verkeerd is. Hij beschouwt het *nutteloos*, want dezelfde regeling, die door den commissaris-generaal zal plaats hebben, kan van de Kroon zelf uitgaan: er kan een koninklijk besluit genomen worden, en ter uitvoering gezonden worden aan den gouverneur-generaal. En *verkeerd*, omdat het is splitsing van gezag, en er dus inbreuk wordt gemaakt op de wettige bevoegdheid van den Gouv.-gen. Zijn beiden het over de regeling eens, dan is de commissaris-generaal niet noodig. Zijn zij 't oneens, is het dan niet beter, dat de regeling van den Koning zelf uitga en niet door het gezag van den Gouv.-gen. te benadeelen door een commissaris-generaal?

De MINISTER zegt, dat de bedenking daarin schijnt te bestaan: dat de bepaling van art. 4 overbodig en schadelijk is, als ingrijpende op de bevoegdheid en het gezag van den Gouv.Gen. Z. Exc. verwijst, naar de gewisselde stukken, waarin is aangetoond, dat het in buitengewone gevallen noodig kan zijn, een hooggeplaatst persoon te zenden om persoonlijk onderzoek in te stellen. Zoo iets geschiedt niet dan om overwegende redenen. Als men het nu eens is over de bevoegdheid des Konings, om een commissaris te zenden, dan is het beter, in het reglement de bepaling op te nemen, ten einde geen twijfel overblijve, ook niet in Indie. Hij meent dus dat art. 4 in verband met art. 8 in het reglement moet blijven bestaan.

De heer THORBECKE zegt, dat er geen verschil bestaat over de bevoegdheid des Konings, om een Commissaris-generaal te zenden, maar wel of de Koning bevoegd is, zulk een Commissaris te belasten met eene bevoegdheid tot *regeling*. Spr. betwist dit, omdat de Koning in Indie niet kan hebben tweeërlei vertegenwoordigers. Welke indruk zal dat maken èn op den Gouv.-gen. èn op de bevolking zelve te zien twee vertegenwoordigers des Konings tegen elkander in handelende. Het is schadelijk voor de eenheid en de hoogheid van het gezag, en zoo er overeenstemming tusschen beide die hooge personen bestaat, dan is het nutteloos. Is er verschil, dat dan de kroon beslisse.

De heer VAN GOLSTEIN vereenigt zich met die bedenkingen, en voegt er nog eenige bij.

De heer BAUD kan zich met de beide vorige sprekers niet vereenigen. Hij schetst het doel en het nut van speciale zendingen. Het is om gewigtige quaestien uit den weg te ruimen, die niet bij briefwisseling kunnen worden uitgemaakt. Die zendingen behoeven niet uit wantrouwen plaats te hebben, maar om over verschillen te beslissen.

De MINISTER zegt, dat de magt tot onderzoek, zonder de magt tot *regeling*, geheel nutteloos zou zijn. Hij vereenigt zich met den heer Baud, en refereert zich geheel aan de rede van dien heer.

De heer VAN HOËVELL meent, dat de Koning wel de magt heeft om een commissaris naar Indie te zenden, om te *onderzoeken*, zonder dat dit in het Reglement staat, maar niet dat de Koning de magt heeft om hem te zenden met magt van *regeling*, zonder dat in dit reglement die bevoegdheid worde gegeven. De quaestie is dus: moet het zijn: zenden ten fine van *onderzoek*, of ten fine van *regeling*. Hij gelooft dat het hier eene geheel nieuwe zaak geldt; want in art. 4 staat: het onderzoeken of regelen van bepaalde zaken in Indie.

Vroeger (blijkens de publicatie van 1816) strekte de zending van een commissaris-generaal, om de opperste magt in Indie uit te oefenen en om te organiseren. En dat kan nu niet meer plaats hebben; want de Koning *alleen* kan niet meer *dit* regerings-reglement wijzigen, *zonder* de wetgevende magt. En dat zou het gevolg van dit artikel zijn.

Na eene nieuwe gedachtewisseling tusschen de heeren Baud, van Nispen, Thorbecke, Elout en Godefroi, verklaart de heer SLOET TOT OLDHUIS de bezwaren te deelen tegen de instelling van den commissaris-generaal. Het heeft veel overeenkomst met de legatiën van den Senaat te Rome naar de wingewesten. Vroeger was dit goed, later is het ontaard, en gebruikt om gunstelingen ten koste der wingewesten, fortuin te laten maken. Zoo iets zou ook bij ons wel eens kunnen gebeuren. Spr. kan zich voorstellen, dat hier ook de een of andere koloniale man, gaarne naar Indie wilde gaan. Daar wordt in den laatsten tijd nog al op aangedrongen, vooral van die zijde welke niet zeer ingenomen is met de maatregelen van den tegenwoordigen gouverneur-generaal. Hij heeft zelfs nominatiën hooren maken; er is ook groote concurrentie bij de koloniale mannen naar dergelijke uitzendingen. En dan: de Koning kon wel eens omringd worden met eenzijdige koloniale mannen, en dan kon de belangstelling des Konings in de koloniën, dienstbaar worden gemaakt aan de vervulling of bevordering van individuële belangen.

De heer BAUD meent, dat de heer Sloet door die onderstelling weinig vertrouwen schijnt te stellen in de grondwettige waarborgen.

De heer SLOET heeft de grondwettige waarborgen zeer lief, maar die mist hij juist hier. Hij mist ook de kennisgeving aan de Staten-Generaal van de redenen, die het Hoofd van den Staat zouden nopen tot uitzending van een commissaris-generaal.

De beraadslagingen worden gesloten.

Art. 4 wordt *verworpen* met 27 tegen 25 stemmen.

Tegen de heeren: de Man, Groen, Elout, Meeussen, Jespers, Beens, van Bosse, van Nispen, van Golstein, van Hoëvell, Reinders, Donker, Zijlker, Heemskerk, Hengst, de Poorter, Hugenholtz, van Lijnden, Slicher, Westerhoff, van Eck, Storm van 's Gravesande, Sloet, Mackay, v. d. Veen, Thorbecke en ten Cate.

Voor de heeren: van Lennep, Bieruma Oosting, de Brauw, Kempenaer, Rappard, van Delsen, Delprat, van der Poek, Godefroi, Luijben, van Akerlaken, Taets, Wintgens, Boetjes, Dirks, van Engelen, Baud, Stolte, van Heiden Reinestein, Rochussen, Hoffman, van Franck, Hoekwater, van Asch van Wijck en de Voorzitter.

Ten aanzien van art. 5, waarbij de instelling van een luitenant gouv.-generaal wordt voorgedragen, merkt de heer van Goltstein op, dat dit evenzeer als het verworpen art. 4 strekken zou om het gezag van den gouverneur-generaal te verzwakken, hetgeen Spr. uitvoerig en door voorbeelden betoogt. — De heer van Hoëvell stemt overeen met het gevoelen van den vorigen Spr., en dringt dat nog nader aan, door te wijzen op al. 2 van art. 2, waardoor het mogelijk zou worden, dat de gouv. generaal niet in Indië aanwezig ware en dat de luit. gouv.-generaal het bestuur voerde. Ook het nut van die instelling scheen spr. twijfelachtig toe; in elk geval meende hij, dat zulks bereikt kon worden, door de betrekking van vice-president van den raad van Indië te beschouwen als uitnemend geschikt, om te doen wat men van den luit. gouv.-generaal verwacht. — De Minister van Koloniën verdedigt het nut der instelling. De heer van Hoëvell betoogt nog nader het bezwaar, door hem bereids in verband met art 2 geopperd.

De heer VAN NISPEN verdedigt het artikel, alsmede de Min. ten tweedenmale, waarna de heer van Goltstein op nieuw den Min. wederlegt en zijne bezwaren nader toelicht. De heer BAUD spreekt ten gunste van de instelling van een luit. gouv.-generaal, zoo mede de heer ROCHUSSEN, waarna art. 5 met 40 tegen 12 stemmen wordt AANGENOMEN.

Tegen de heeren: Jespers, van Goltstein, van Hoëvell, Reinders, Zijlker, Hengst, Slicher, Westerhoff, van Eck, Sloet, van der Veen en Thorbecke.

Artt. 6 en 7, bevattende de eeden, door gouv. en luit.-gouv.-generaal af te leggen, worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Art. 8 wordt door den Minister ingetrokken, ten gevolge van de verwerping van art. 4. Artt. 9, 10 en 11 worden aangenomen zonder stemming. Bij art. 12 komt de heer VAN HOËVELL op tegen de bepaling, dat de gouv.-generaal aanbevelen zal de personen tot het bekleeden van het lidmaatschap van den Raad van Indie te benoemen, omdat dit schadelijk zou kunnen werken, en dat de Raad van Indie daarbij in overleg zal treden. De heer BAUD verdedigde de beginselen, zoo mede de Minister.

De heer de Man bestrijdt de deugdelijkheid van de instelling, om door de regterlijke magt zelve te doen aanbevelen de personen, die bestemd zijn de vacatures aan te vullen en wijst er op, hoe in elk geval de raad van Indië niet is gelijk te stellen met eene regtbank hier te lande; ook de aanbeveling des Gouv. Generaals achtte hij nadeelig en wenschte den Koning bij de keuze geheel vrij te laten. Het laatste punt werd ook, tot twee malen toe, betoogd door den heer v. Nispen. De heer Rochussen bestrijdt niet dat de bezwaren, die geopperd zijn geen grond hebben, maar vreest dat, werd het art. verworpen, de vervulling van vacaturen in den Raad van Indië niet zou zijn voorzien in het Reglement. De heer van Hoëvell komt op nieuw terug op zijne bezwaren en wederlegt 't geen de Minister daartegen had aangevoerd. Ook de heer Thorbecke wenscht 's Konings keuze vrij gelaten te hebben en acht het overleg met den raad van Indië zeer nadeelig voor de behoorlijke vervulling van dat collegie.

Na eene herhaalde verdediging van het art. door den minister en een repliek van den heer de Man, waarin die afgevaardigde op nieuw aanwijst, dat art. 12 een zedelijken dwang, aan de keus des Konings oplegt, waartoe hij niet kan medewerken, spreekt nog over het art. 12 de heer Baud vóór, de heer van Hoëvell tegen, welk lid opkomt tegen de strekking van het art. waardoor aan den Koning de bevoegdheid ontnomen zou worden, om den raad in Indie te benoemen, 't geen daarstelt eene verkorting van de regten der kroon, en ter wegneming waarvan die afgevaardigde ten slotte een amendement voorstelde strekkende om art. 12 aldus te lezen: «Indien de belangen van 's lands dienst; dringend vorderen, dat eene opengevallen plaats in den raad van Nederl. Indie tijdelijk worde vervuld of in ieder geval wanneer het getal der dienstdoende leden van den raad, de vice-president daaronder begrepen, minder dan drie zou bedragen, voorziet de Gouverneur-Generaal tijdelijk in de waarneming.»

De heer VAN NISPEN prijst 't amendement aan; de heer ROCHUSSEN ziet er bezwaar in, omdat de Gouv.-Generaal en tijdelijk benoemde evenzeer in eene moeijelijke positie zouden verkeeren, wanneer de Koning de tijdelijke benoeming niet bekrachtigde. De heer THORBECKE zegt, dat dit bezwaar niet kan voorkomen, omdat hier nu niet meer van aanbeveling door den Gouv.-Generaal sprake is; de heer GODEFROI was tegen het amendement, maar stelde voor, om uit al. 1 van art. 12 der regering weg te laten het beginsel, dat de aanbeveling zal plaats hebben in overleg met den Raad van Ned. Indië.

De heer VAN LENNEP bestrijdt dat amend., hetwelk op nieuw door den voorsteller wordt verdedigd. Aan den heer Godefroi, die beweerde, dat door zijn amend. zou worden gehandhaafd de ministeriële verantwoordelijkheid in al hare kracht, deed de heer van Hoëvell opmerken, dat hij 't eens was met dien spr. om die verantwoordelijkheid te handhaven; maar dan moest hij voelen stemming vóór 't eerste amendement, waardoor gezorgd wordt, dat niet het advies van den Gouv.-Generaal naast de ministeriële verantwoordelijkheid kon worden gelegd. — De Minister verklaarde zich tegen de amendementen zoo mede de heer Baud.

De heer STORM VAN 'S GRAVESANDE merkte zeer juist op, dat bijaldien de Koning eene aanbeveling verlangde, dit punt in de instructie van den Gouv.-Gen. kon geplaatst worden; in de wet zelve behoorde die bepaling niet te huis. De discussien gesloten zijnde, wordt gestemd over het amendement van den heer van Hoëvell, dat met 29 tegen 22 stemmen wordt *verworpen*.

Tegen de heeren: Stolte, v. Heijden, Rochussen, Mackay, Hoffman v. Francke, Hoekwater, v. d. Veen, v. Lennep, Groen, Elout, Oosting, de Brauw, de Kempenaer, v. Rappard, v. Goltstein, Donker, Delprat, v. d. Poel, Godefroi, Luyben, v. Amerongen, v. Lynden, Wintgens, Boeije, Dirks, Slicher, Baud en de Voorzitter.

Het amend. van den heer Godefroi wordt met 26 tegen 25 stemmen verworpen.

Vóór de heer Engelen, v. Eck, van Heijden, Hoffman, v. d. Veen, Thorbecke, Ten Cate, de Man, Meeussen, Jespers, Beens, de Kempenaer, v. Bosse, v. Nispen, Reinders, v. Deinse, Delprat, Zijlker, Heemskerk, Hengst, Godefroi, de Poorter, Slicher, Westerhoff en Voorzitter.

Art. 12 zelf wordt met 31 tegen 19 stemmen aangen.

Tegen de heeren: van Bosse, v. Nispen, v. Hoëvell, v. Deinse, Heemskerk, Hengst, de Poorter, Hugenholtz, Slicher, Westerhoff, van Eck, Storm v. 's Gravesande, Sloet, Thorbecke, Ten Cate, de Man, Meeussen, Jespers en Beens.

De verdere voortzetting der discussie wordt uitgesteld tot morgen ochtend ten 11 ure.

's Gravenhage, 20 Julij.

Z. M. heeft benoemd tot secretaris bij H. D. gezantschap te Parijs, den secretaris van legatie Mr. W. H. baron van der Duijn; tot secretaris van legatie bij H. D. gezantschap te Weenen, den heer Mr. K. van Brienen; en bevorderd tot raad van legatie, buiten bezwaar van de schatkist, de heer Mr. H. C. du Bois, secretaris van H. D. gezantschap te Brussel.

Z. M. heeft benoemd den hertog van Terceira, den graaf de Mello en den burggraaf de Seisal tot kommandeurs van den Nederlandschen Leeuw, en den burggraaf de Carreira tot kommandeur van de Eikenkroon.

Z. M. de koning van Portugal en de hertog van Oporto en HD. gevolg hebben gister Leijden bezocht en ook met veel belangstelling het *Leeghwater* bezigtigd.

Z. M. de koning van Portugal, vergezeld van HD. broeder en gevolg, hebben heden aan het dejeuner, dat ter hunner eere door Z. K. H. prins Frederik op HD. buitengoed het Huis *de Paauw* gegeven is, deel genomen. Z. M. zal heden in het Hôtel de *Bellevue* dineren. Heden avond laat zal HD. met gevolg zich naar Rotterdam begeven, en van daar met het Koninklijk stoomjagt de reis naar Dusseldorp en verder naar Duitschland voortzetten.

De gewone audientie van den Minister van Marine zal op Vrijdag aanst., den 21 dezer, geen plaats hebben.

De commissie van rapporteurs over het wets-ontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting en van de begrooting van het bijzonder fonds tot voldoening der uitgaven, voortvloeijende uit kolonisatie van behoeftigen in de koloniën der Maatschappij van Weldadigheid over 1854, heeft verklaard, dat zij niet kan beamen den grond, waarop door de Regering mededeeling geweigerd wordt van de verslagen van den gecommitteerde van de Regering bij de maatschappij, dat zij namelijk *uitsluitend voor haar bestemd en ingerigt zijn.* Deze stukken, behelzen de uitkomsten van het toezigt der Regering, behooren ook aan de vertegenwoordiging niet te worden onthouden, daar zij strekken moeten om zoowel omtrent den aard en de genoegzaamheid van het toezigt zelf als omtrent de zaken der maatschappij de noodige inlichtingen te verschaffen.

De officiële tijding, dat van 1 September aanstaande tot den 20sten daaraanvolgende een kamp bij Zeist zal worden betrokken, is thans aan de bevelhebbers en kommanderende officieren medegedeeld. Zr. Ms. besluit van den 30sten der vorige maand, n°. 38, daarop betrekking hebbende, bevat o. a.: dat in vergoeding voor compagne-vivres de volgende toelagen per dag zijn vastgesteld: de bevelhebber van het kamp *f* 6, een generaal-majoor *f* 4, een kolonel *f* 3, luitenant-kolonel of majoor *f* 2, kapitein *f* 1 en 1ste of 2e luitenant *f* 1, zullende de toelage voor onder-officieren en verdere manschappen en waschvrouwen later worden vastgesteld; dat de onder officieren, korporaals en verdere militairen, benevens de waschvrouwen, een ration brood van 75 lood per dag zullen ontvangen. Van wege het Ministerie van Oorlog is verder ter kennis gebragt, dat de zamenstelling van het kamp zijn zal: 1ste brigade, het 2de bat. van het reg. grenadiers en jagers; het 1ste, 2de en 4de bat. van het 2de reg. infant. en het 1ste en 2de bat. van het 5de reg. infant.; — 2de brigade, het 4de bat. van het reg. grenadiers en jagers; het 3de bat. van het 5de reg. infant.; het 1ste, 2de, 3de en 4de bat. van het 8ste reg. infant. De sterkte der bataillons wordt bepaald zooals zij bij den aanvang van den marsch naar het kamp zullen zijn. De onder de wapenen zijnde miliciens worden ten volle gekleed; die der ligting 1851 en 1852, welke onder de wapenen zullen opkomen, worden niet van rokken noch linnen pantalons voorzien; wel zullen zij kapotten en, voor zooveel noodig, schakots ontvangen en verder van het hoogst benoodigd klein equipement worden voorzien. In plaats van jenever, zal des morgens vóór het begin der kampoefeningen aan de manschappen koffij met melk worden geschonken.

Tot bevestiging van hetgeen wij omtrent den aan te leggen onderzeeschen telegraaf tusschen Engeland en Hanover in ons N°. 351 zeiden, kunnen wij thans mededeelen, dat de bij de concessie tot gemelden telegraaf bepaalde waarborgsom, ter behoorlijker tijd, in de Hanoversche staatskas gestort is. Dit degelijk bewijs van het ernstig voornemen om deze onderneming tot stand te brengen, doet ons herdenken aan de winstderving, welke voor de Nederlandsche staatstelegrafen uit deze concurrente lijn ontstaan moet: een nadeel voor 's Rijks schatkist t danken aan den minister van Reenen, die immers wist dat door eene tweede concessie, voor een onderzeesche telegraaf van Nederland naar Engeland te weigeren, een mededingende lijn in Hanover ontstaan zou. Waar de heer Thorbecke door het verleenen van *niet uitsluitende* concessie voor Nederland's belangen zorg droeg, bewees de heer van Reenen, ook ten deze, zijne « tegenovergestelde rigting. »

Het is met dubbele belangstelling, dat wij de inlichtingen wachtende zijn, die de Minister nog altijd aan de Tweede Kamer op een adres van den heer Ruijssenaers schuldig is.

Blijkens eene mededeeling van de Deensche regering, worden voortaan op de Deensche telegraaflijnen berigten overgebragt in de Duitsche, Engelsche en Fransche talen. In Frankrijk zijn telegraafkantoren opengesteld, te Aix, Digne, Gap, Laval en Napoléon-Vendée.

Van regeringswege zijn ten behoeven der kamers van koophandel en fabrieken verzonden een exemplaar: *a.* van de onlangs door de Hannoversche regering uitgevaardigde verordening nopens den vervoer van reizigers naar de overzeesche landen; *b.* van de daarin aangehaalde wet van 19 Maart 1852: *c.* eener opgave van den in- en uitvoer en het verbruik van de voornaamste vreemde en koloniale waren, van den uitvoer van Britsche en Iersche voortbrengselen, van de schepen in den vreemden handel en voor de kustvaart gebruikt; alles in het vereenigd Koningrijk van Groot-Brittannie, gedurende de maand geëindigd op 5 Junij jl. en de vijf vorige maanden.

Volgens een berigt van Zr. Ms. zaakgelastigde te Lissabon, van 27 Junij jl., had de ziekte van den wijnstok in Portugal, gedurende de laatste 14 dagen, aanmerkelijk toegenomen, zoodat men beducht is voor het verlies van een aanzienlijk gedeelte der druiven. Hierbij komt de ziekte der oranjeboomen, waarvan de wortel verrot, zoodat de boom moet worden uitgeroeid. Ook de citroenboomen lijden, ofschoon minder.

De *Nederlander* spreekt het berigt tegen, dezer dagen door de *Arnhemsche Courant* medegedeeld, dat namelijk de heer van Lijnden bedanken zou als lid der Tweede Kamer, ten einde voor den heer Groen van Prinsterer plaats te maken. « Waarschijnlijk » — zegt de *Nederlander:* « zou de heer van Lijnden niemand tot dergelijke verklaring van zijnentwege hebben gemagtigd; en voorzeker « zal de heer Groen, terwijl hij elk bewijs van welwillendheid dankbaar waardeert, nimmer verlangen, door « verwijdering van een zijner vrienden en trouwe medestanders, in de Tweede Kamer te worden gebragt. »

Men schrijft uit Leiden, dat de bewoners van het invalidenhuis aldaar van het hunne hebben bijgedragen tot het op te rigten gedenkteeken van *Het Metalen Kruis.*

De Maatschappij tot redding van Drenkelingen gevestigd te Amsterdam heeft in hare laatste vergadering besloten de gouden medaille toe te kennen aan den heer A. J. Baars, Heel- en Verloskundige te Kampen, ter zake dat het dien heer is mogen gelukken in de maand Mei dezes jaars een schijndoode drenkeling, na reeds vier uren arbeids, in het leven terug te roepen. In 1851 werd dien heer door diezelfde maatschappij eene zilvere medaille geschonken.

De *Arnh. Courant* van heden bevat het volgende artikel

De vraag, in uwe courant van den 11 dezer gedaan, omtrent hetgeen in *de Waakzaamheid* den Pastoor te Vorden, bij gelegenheid der laatste verkiezing van de Tweede Kamer, ten laste gelegd wordt, kan ik beantwoorden met: « *dat berigt is* onwaar. »

De Pastoor te Vorden heeft nog gepredikt voor de kandidatuur van den heer Dullert, noch de gemeente bevolen dien heer te stemmen.

Is het noodig, dan zal deze verklaring door onderteekening en onder medegetuigenis der geheele R. K. gemeente te Vorden worden gestaafd.

Ik eisch dan ook van den inzender in *de Waakzaamheid*, dat hij zijn lasterlijk berigt, met zijne onderteekening bekrachtigd, herroepe; terwijl ik durf vertrouwen, dat alle de dagbladen, welke zoo bereidwillig waren het berigt te plaatsen, ook, eerlijkheidshalve, deze teregtwijzing zullen opnemen.

Ten aanzien van den stand der graangewassen in de Woldstreek, valt thans alleen te zeggen, dat alles zich, gelijk overal elders, in den hoogstmogelijk gunstigen staat bevindt, zoodat de oudste lieden zich niet herinneren, als men de oogstboomen er buiten laat, ooit alle vruchten zoo uitmuntend gezien te hebben. Van aardappelen zijn sommige akkers wel niet geheel bevrijd van de ziekte, doch het kwaad vertoont zich in zulk eene geringe mate, dat ze er even welig om blijven bloeijen en volstrekt geen vrees voor een slechten oogst verwekken. *(Gr. C.)*

Den 17 Julij heeft de kantonregter te Oldenzaal uitspraak gedaan, in de bekende zaak der vijf schoolonderwijzers uit de gemeente Weerselo, tegen die gemeente, strekkende tot betaling van het gemeentelijk tractement over het jaar 1852, op grond van art. 148 der Grondwet; de kantonregter heeft bij vijf gelijkluidende vonnissen de door de gemeente Weerselo opgeworpen exeptie van onbevoegdheid des burgerlijken regters verworpen, met last aan partijen om voort te procederen.

Den 18 dezer is te 's Hertogenbosch aanbesteed, het verder aanleggen van werken tot verbetering van het vaarwater op de rivier de Maas tusschen Well en het zoogenaamde Heleind onder Hedikhuizen voor de som van *f* 9900: door Arie Smits te Rijswijk.

Heden is de spoorweglinie, in de rigting ... tot nabij Etten geopend geworden, met voorzi... dienst van dat punt af naar Breda, door mid... diligence van Van Gend en Loos. Men zegt, dat ... af ook een begin gemaakt zal worden met het ... brieven langs dien spoorweg van en naar Belgie ... der gelegen landen.

Kampen, 17 Julij. Men heeft reeds een begin ... met het aanleggen tot het eerlang te houden leger... op den Zandberg bij IJsselmuiden; de wal om de ... keuken is reeds geplaatst.

Groningen, 18 Julij. Gisteren is van de werf ... het klein-Poortje alhier te water gelaten, eene ... loodsbooten, bestemd voor de dienst van het loods... voor de zeegaten van Texel.

Correspondentie.

Het stuk «*Taal-Verrijking*», ons uit Dordrecht to... zonden, zal, zoodra daartoe ruimte zal beschikbaar ... in onze courant opgenomen worden.

Advertentiën.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 20 Julij 1854

Nederland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$59\frac{11}{16}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{16}$
Dito Certificat. .	3	71
Dito Dito . .	4	$89\frac{1}{8}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{1}{8}$
O. I. Leening. .	4	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$	
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$	
Belgie.		
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$	
D° *Rothschild* .	$2\frac{1}{2}$	
Frankrijk.		
Obligatiën . . .	3	
Spanje.		
Nieuwe	1	18 $\frac{3}{8}$ $\frac{5}{16}$
Dito Buitenl. .	3	
D° Binnenl.^{g}/m.	3	$33\frac{1}{2}$ $4\frac{7}{16}$ $\frac{1}{4}$
Bew. Sp. Com.		$4\frac{1}{16}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$
Amort. Schuld.		
Portugal.		
Londen nieuwe.	5	$35\frac{7}{8}$ $6\frac{1}{8}$ 36
Dito uitgest . .	4	

Rusland.	Pct.	
Hope 1798/1816	5	$99\frac{7}{8}$
Dito 1828/1829	5	$99\frac{1}{4}$
Cert. 1831/1838	5	
Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	$82\frac{5}{8}$
Dito *Hope* . . .	4	
Dito *Stieglitz* .	4	
Dito dito 5e Ser.	4	
Inschr. Assig. .	6	
Certific. dito. .	6	
Polen.		
Obligatiën . . .	4	
Oostenrijk.		
Metalliek . . .	5	$62\frac{7}{8}$
Dito bet. Amst.	5	73
Dito letter B. .	5	73
Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	$31\frac{7}{8}$
Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$31\frac{7}{8}$

Mexic. te Londen 3 p. c. $23\frac{11}{16}$.24; Dito onb, 23... Gren. te Lond. onbepaald. $6\frac{1}{2}$.

Over het geheel was de markt in Binnenl. zoowel ... vreemde effecten zeer gunstig gestemd, van de laatsten ... inzonderheid Spaansche met veel affaire zeer gezocht, ... deze ruim $\frac{3}{4}$ hooger. In de andere fondsen was de hand... zeer levendig.

FRANKFORT, Woensdag 10 Julij. 5 pct. Metaliek ... Spanje binn. 3 pct. $32\frac{7}{8}$; dito 1 pct. $16\frac{3}{16}$; Wiss. op ... $117\frac{3}{4}$; dito op Parijs $94\frac{1}{8}$; dito op Weenen $94\frac{1}{8}$.

LONDEN, Woensdag 19 Julij. Consols op t. 91... Mexico N. 3 pct. $24\frac{1}{2}$, $24\frac{1}{2}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 67, 67; ... $3\frac{3}{8}$, $3\frac{3}{4}$; Gren. Uitg. $6\frac{1}{4}$, $6\frac{1}{4}$; Sardinie 5 pct. 85, 85; ... 1 pct. 18, 18; dito 3 pct. buit. $36\frac{1}{2}$, 36; dito ... caten $3\frac{3}{4}$, $3\frac{3}{4}$; dito Passive $3\frac{3}{4}$, $3\frac{3}{4}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. ... dito 5 pct. $97\frac{1}{2}$, $97\frac{1}{2}$; Holl. 4 pct. $90\frac{1}{2}$, $90\frac{1}{2}$; dito ... $59\frac{1}{2}$, $59\frac{1}{2}$.

PARIJS, Woensdag 19 Julij. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 97.70; ... pct. 70.60; Sp. binn. 3 pct. $32\frac{3}{4}$; O. Metall. 5 pct. ...

MADRID, Zaturdag 15 Julij. Sp. binn. 3 pct. ... 1 pct. $18\frac{1}{4}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenha...